

**R. P. Georgii de Rhodes Avenionensis S. J. disputationum
theologiae scholasticae tomus ...**

Rhodes, Georges de

Lugduni, 1661

Sectio III. De neceßitate gratiæactualis ad opera naturalia difficiliora.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81987](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81987)

gratiae naturalis, nunquam tamen sunt dispositiones & meritum ad gratiam supernaturalem, cum etiam sic non habeant proportionem ullam cum ipsa etiam si Deus ordinet illa ad finem supernaturalem: extrinseca enim illa Dei ordinatio non potest dare proportionem illi operi quod est de se improporionatum ut bene docet Suares. Ad argumentum igitur obseruo magnum esse discrimen inter dispositionem, occasionem, conditionem ab homine Deo datam, & occasionem a solo Deo acceptam, occasio ab homine data illa est qua Deus vere mouetur ad dandam gratiam, & sine quo non moueretur nec illam daret, occasio a Deo accepta est aliquid per quod non mouetur Deus ad dandam gratiam, & quo sublato fortassis etiam illam daret. Nullum est bonum pure naturale quod esse possit occasio ab homine data Deo ad gratiam supernaturalem, potest tamen aliquando esse occasio a Deo accepta, qui aliquando sumit etiam ex peccatis occasionem bene faciendi homini, nemo autem dixerit peccatum esse dispositionem ad gratiam. Itaque distinguenda est prima maior propositi argumenti, illa est dispositio ad gratiam cuius intuitu Deus dat gratiam, si per illud moueatur tanquam per conditionem ab homine datam concedo, si Deus per illam non moueatur nego, quia tunc illa est solum occasio a Deo accepta.

Solutio
secundae &
terciae.

Ad secundam patet ex quinta conclusione illum qui facit quod in se est, illum esse qui seruat totam legem naturalem saltem quoad praecipua capita, sicque illum non posse operari per solas vires naturae sine gratia. Vnde patet etiam responsio ad tertiam.

SECTIO III.

De Necessitate Gratiae actualis ad opera naturalia moraliter bona, & difficiliora.

Dixi de operibus supernaturalium virtutum, nunc iterum nobis cum Pelagio lis est de operibus moraliter bonis sed pure naturalibus, quae omnia contendebat ille posse fieri sine Dei gratia. Ordior autem ab actibus illis bonis in quibus est difficultas vel ex obiecto vel ex tentatione ingruente, vel ex longa duratione, vel ex praceptorum multitudine, & quaro, vtrum illi per solas naturae vires sine speciali adiutorio gratiae Christi elici possint. Vbi triplex esse potest controuersia, prima de actibus ex obiecto difficilibus, qualis est Dei dilectio super omnia, vnde iudicium erit de actibus aliarum virtutum moralium difficiliorum. Secunda de actibus ab extrinseco difficilibus, hoc est de victoria tentationum. Tertia de obseruatione totius legis, & fuga cuiusvis peccati.

§. I.

Vtrum sine speciali gratia per Christum possit homo Deum diligere super omnia.

S. Thom. art. 3.

Quid sit amare Deum.
Certum est primo, Dei amorem appellari affectum illum voluntatis quo complacemur, inclinamur & afficimur erga Deum, ut summum bonum, & vltimum finem nostrum, possumus autem inclinari erga eum quia summè nobis bonus est, & finis a nobis obtinendus, qui vocatur amor concupiscentiae: vel inclinari possumus erga eum ut est in se summè bonus & vltimus omnium rerum finis qui vocatur amor amicitiae. Per primum amorem, volumus nobis Deum ut summum bonum nostrum, per secundum volumus Deo bona, & nos etiam ipsos, quia in se bonus & dignus est: volumus autem tum gaudento

& gratulando de bonis & internis & externis quae Deus habet, tum desiderando externa illa bona quae non habet, tum dolendo, odio habendo, fugiendo, impediendo mala extrinseca Dei. Vterque igitur ille amor pro formali obiecto habet Deum ut finem vltimum, sed amor amicitiae respicit finem vltimum, quatenus hoc est aliquod Dei bonum: amor verò concupiscentiae respicit finem vltimum ut hoc est bonum aliquod nostrum.

Certum est secundo, amorem tum concupiscentiae, tum amicitiae posse aliquando esse naturalem, aliquando supernaturalem, supernaturalis est quo amatur Deus ut cognoscibilis fide diuina, naturalis est quo amatur Deus ut naturaliter cognoscibilis. Et hanc vtriusque amoris diuisionem in naturalem & supernaturalem temerè Iprensis negat, existimans esse impossibile ut Deus ametur nisi supernaturaliter, quae vna fuit ex propositionibus Michaëlis Baij damnata à Pio V. & Gregorio XIII. repugnante aperte rationi, quia certum est naturaliter posse cognosci Deum summè bonum, ergo naturaliter etiam potest amari. Vasques autem disput. 194. dum ait omnem amorem concupiscentiae quo amatur Deus esse naturalem nullo modo placet, ut patebit ex dicendis de supernaturalitate actus spei.

Naturalis
& superna-
turalis
amor erga
Deum.

Certum est tertio, amorem tum naturalem tum supernaturalem ut sit verus amor Dei summè boni habere saltem virtualiter & appetitiuè quod sit super omnia, id est quod amittere malit cetera omnia, quam Deum offendere, hoc enim ad amorem necessarium requiritur, potest autem tripliciter Dei amor praeferre Deum omnibus quae sunt amoris eius contraria. Primo affectiue solum & inefficaciter, qui amor est composibilis cum peccato, secundo efficaciter quidem sed imperfectè, qui propositum quidem includit nunquam peccandi, quando non occurrit vlla difficultas, & quando in communi tantum cogitat praeccepta, si autem tentatio aliqua grauior occurrat statim fiet peccatum, tertio amor perfectissimus est qui efficaciter Deum praefert omnibus alijs etiam quando in particulari singula cogitat, & occurrit difficultas, habet enim propositum tale non peccandi ut in qualibet occasione absteineat à peccato.

Amor Dei
appetiti-
uius.

Controuersia ergo inter Theologos est de amore praesertim amicitiae quo Deus diligitur super omnia, non de supernaturali, nam illum concilia omnia definiunt ne imperfectum quidem esse vnquam posse sine gratia, sed de naturali, vtrum sicut sine gratia cognosci naturaliter Deus potest, sic etiam sine gratia possit diligi.

Status
quaestiois

Ratio dubitandi primo est, quia Concilia & Patres vnanimiter asserunt aduersus Pelagium, quod quilibet Dei amor donum est Dei: *Charitas diffusa est in cordibus nostris, charitas ex Deo est.* Concilium Arausicanum canon. vltimo. *Prorsus diligere Deum Dei donum est,* & clarè Augustinus epist. 107. docet quod liberum arbitrium ad diligendum Deum primi peccati granditate perdidimus, & ne dicas Augustinum de sola loqui charitate supernaturali & perfecta, refellitur ex libro de gratia & libero arbitrio cap. 17. *Et quis istam (inquit) quamuis paruum dare coperat. charitatem, nisi qui preparat voluntatem?* & cap. 18. *Si non ex Deo, sed ex hominibus est dilectio, vicerunt Pelagianis, si autem est ex Deo vicimus Pelagianos.*

Primaria
ratio dubi-
tandi.

Secundo, si posset haberi aliquis Dei amor sine gratia tota lex naturalis posset obseruari sine gratia, qui enim diligit, legem impleuit, quia scilicet Dei amor includit propositum non peccandi, & excludit à corde omnem affectum inordinatum.

Secunda.

Tertio, Dei amor cum proposito nunquam peccandi est sine dubio vltima dispositio ad gratiam remissionis

Tertia.

millionis peccatorum, imò illud est verum opus peccatis, quæ duo semper sunt ex gratia.

Conclusio
prima.

Dico primò, in statu naturæ lapsæ nemo sine gratia potest amare Deum super omnia amore naturali simpliciter efficaci, ad amorem purè affectiuum & inefficacem nulla exigitur gratia, sed illa tamen exigitur ad omnem amorem efficacem etiam tantum secundum quid.

Prima pars

Primam partem cum S. Thoma *artic. 3.* Theologi omnes tenent contra Scotum & Durandum, videturque certa ex fide, quia amor naturalis simpliciter efficax est is qui sic proponit efficaciter non peccare ut sufficiat ad victoriam quarumlibet tentationum, sed constabit ex sequentibus neminem posse sine gratia seruare omnia præcepta & superare omnes tentationes, ergo neque sine gratia potest quisquam amare Deum amore naturali simpliciter efficaci.

Secunda
pars.

Secundam partem de amore purè affectiuo & inefficaci negant Bellarminus *lib. 6. cap. 7.* Vasques *disp. 194.* & alij quos citat. Ratio tamen euident est, quia ille actus amoris purè naturalis nullam includens difficultatem, & ad eum quilibet naturalem habet inclinationem: Cum enim naturaliter Deus cognoscitur nihil videtur facilius quam excitare in se affectum illum amoris, etiam cum voluntate inefficaci nunquam illum offendendi, hoc enim vnum est ex operibus moralibus facillimis quæ dicam posse fieri à nobis sine gratia.

Tertia
pars.

Tertia pars de amore secundum quid efficaci, difficilior est quam docent Molina *in concordia disp. 19.* Suares *lib. 1. cap. 33.* & *lib. 2. de prædestinat. cap. 10.* Valentia & alij plures contra Scotum, Canum, Caietanum, Scotum, Okamum, Paludanum, Arriagam. Ratio est, quia ille amor esse non potest efficax qui esse non potest sufficiens ad excludendam omnem voluntatem peccandi, sed omnis amor per naturæ vires elicitus, est insufficiens ad excludendam omnem voluntatem peccandi, alioqui posset aliquis diu sine gratia vitare omne peccatum, si nulla esset tentatio vel difficultas grauis, quod repugnare videtur concilijs, ergo nullus amor Dei efficax potest elici sine gratia. Deinde certum videtur quod perfectissimi actus virtutum moralium non possunt elici sine gratia: sed actus amoris qui efficaciter excludit voluntatem peccandi, saltem pro breui tempore quo cogitantur in communi omnia præcepta, est actus perfectissimus, nam ille si accedit ei motiuum supernaturale sufficit ad iustificationem, difficultas autem non oritur ex motiuo supernaturali, quod sæpè minuit difficultatem, sed oritur ex illa voluntate nunquam peccandi: si enim hoc esset verum vix vllus esset actus virtutis quem sine gratia elicere quilibet non posset.

Denique nemo sine gratia excludere à se potest affectum omnem inordinatum, sed quilibet amor efficax illum excludit, ergo ille haberi non potest sine gratia.

Ad primam Resp. scripturas illas & concilia ferè loqui de amore supernaturali, vel etiam de naturali effectiuo & efficaci. De quo etiam procedunt alia duo argumenta.

S. II.

Vtrum possit aliquis sine gratia vincere tentationes aliquas.

Dixi de actibus qui ab intrinseco sunt difficiles, nunc ut dicam quid possit liberum arbitrium sine gratia circa eos qui ratione tentationis ab extrinseco ingruentis habent adiunctam difficultatem, præmittenda videntur duo, primum de ipsa tentatio-

ne quæ vincitur, secundum de potentia illam vincendi.

Certum igitur primò est tentationem vocari propriè propositionem alicuius boni vel mali sensibilis quo mouetur voluntas ad violandum præceptum, & committendum peccatum siue illa boni propositio fiat à demone, siue ab amico suadente, siue oriatur ab interna corruptione concupiscentiæ. Potest autem aliquando esse leuis quando tum ex parte intellectus & phantasiæ paruam habet suasionem, & ex parte appetitus paruam, & languidam inclinationem: aliquando autem est grauis, quando illa duo sunt vehementissima vel mora temporis est notabilis. Denique vtraque illa tentatio tripliciter vinci potest à nobis, primò cum merito, cum scilicet ex intentione pia superetur & ad hoc certum est gratiam exigi: secundò cum peccato, cum scilicet superatur tentatio vna succumbendo alteri tentationi ut contingit non raro, ut cum quis peccatum incontinentiæ vitat ex vana gloria, nam sapissimè ut ait Augustinus non vitia superantur sed maioribus peccatis, minora peccata vincuntur. Tertio, vincitur tentatio præcisè abstinendo ab opere vetito: & de hac victoria quaritur vtrum sine gratia obtineri possit per solas vires liberi arbitrij.

Certum est secundò, quod triplex potest esse potentia & facultas voluntatis ad vincendam tentationem: Prima est potentia physicè tantum sufficiens ad victoriam tentationis & vincendum peccatum: cum quis habet omnia principia physica cum quibus vinci possit tentatio, quamuis cum illis solis nunquam vincatur: huic potentia opponitur impotentia physica cui scilicet desunt principia physicè necessaria. Secunda est potentia sufficiens moraliter quæ non reducitur ad actum propter infirmitatem naturæ, aut impedimenta & difficultatem operis, sed propter solam negligentiam operantis: huic potentia opponitur impotentia illa quæ moralis appellatur, quia licet habeat potentiam physicam, nunquam tamen huiusmodi effectus à tali causa prodire potest propter magnitudinem difficultatum, & impedimentorum. Hæc impotentia dicitur simpliciter impotentia, ut cum dixit Christus esse impossibile ut non veniant scandala, quod tamen non est physicè impossibile. Tertia est potentia efficax, quæ nimirum habet infallibiliter effectum, quem tamen poterat non habere. His positus.

Celeberrima etiam contra Pelagianos est controuersia circa victoriam tentationum vtrum sine speciali gratia per Christum possimus vincere singulas distributiue sumptas vel certè aliquas ex illis siue graues sint, siue leues, saltem vitando peccatum, aut etiam operando bene moraliter.

Ratio verò dubitandi esse primò potest, quia nihil ex scripturis & concilijs proferri potest quo concludatur tentationes aliquas saltem graues non posse vinci, quo non probetur etiam leues non posse vinci. Scriptura & Concilia indefinè loquuntur de quolibet tentatione, in te eripiar à tentatione: *Orate ut non intretis in tentationem: Quis me liberabit de corpore mortis huius? gratia Dei per Iesum Christum,* vel certè commodè intelligi possunt de victoria morali & meritoria.

Secundò viget grauissimum argumentum, quia possunt sæpè multi ex motiuo purè humano, v. gr. propter honorem & vanam gloriam tolerare grauius tormenta & superare tentationes difficillimas, ut de antiquis Philosophis dici solet & in hæreticis sæpè contigit, qui acerbissima tolerarunt supplicia, & mortem alacriter subierunt in defensionem opinionum erronearum, ergo similiter ex motiuo vel honesto vel

Tentatio
quid sit.

Triplex
voluntas
facultas.

Ratio pri-
ma dubi-
tandi.

Secunda.

vel indifferenti poterant easdem tentationes illi superare: vel etiam Catholicus pro veritate Christiana idem tolerare potest sine gratia, si non ex motiuo supernaturali, saltem ex motiuo moraliter honesto: si ex motiuo malo vinci potest grauis tentatio, cur etiam illa vinci non poterit ex motiuo quod humanum sit & honestum? verbi gratia si potest ex vano metu hominum vinci tentatio grauis contra castitatem; Cur etiam sine gratia vincere illam non potero ex metu laudabili verbi gratia ne dem scandalum, vel etiam vt tucar sanietatem? Et hoc argumentum præcipue valet quando motiuum honestum est etiam homini gratum: verbi gratia si possum ex motiuo gulæ vincere tentationem furti: Quare non potero illam vincere, tunc cum in summa esurie imperabitur mihi vt comedam? Similiter si aliquis grauissimos tolerare potest cruciatus, vt defendat falsam opinionem, quam putat esse veram, certè poterit eisdem pati cruciatus, quando illa opinio erit vera, & imperabitur ei vt pro eius defensione moriatur, non enim minus est amabile motiuum ex eo quod sit honestum.

Tertia.

Tertiò, seclusa gratiâ quilibet homo habet veram libertatem ad non peccandum vt patet ex supra dictis, ergo sine gratia vincere potest tentationem: Consequentia probatur, quia si voluntas posita tentatione libera est ad non peccandum certè potest vincere tentationem per quam non necessitatur, tunc enim vel sola illi deest potentia efficax ad illam vincendam, & sic dici nihilominus debet posse vincere, quia totum illud habet quod haberet si daretur illi gratia solum sufficiens: vel deest illi sola potentia moralis, & sic gratia non dat simpliciter operari, sed tantum operari faciliè, quod non negabat Pelagius, impotentia enim moralis est solum summa difficultas operandi.

Et augetur difficultas, si enim homini sublata gratia deest libertas & potentia moralis ad operandum, ergo tunc ille non peccat mortaliter, quia libertas moralis exigitur ad peccatum mortale. Imò ius posituum non obligat vbi adeest impotentia moralis, ergo nec obligabit ius naturale.

Conclusio
secunda.

Dico secundò, licet habeat quilibet homo in statu naturæ lapsæ potentiam physicè sufficientem ad vincendas tentationes leues aut graues contra præcepta naturalia, nemo tamen potentiam habet efficacem, aut etiam moraliter sufficientem ad vincendam grauem vllam tentationem nisi succumbendo alteri tentationi: ad vincendas autem tentationes quasdam valde leues habet quilibet potentiam sufficientem moraliter, & aliquando etiam efficacem.

Prima pars
probata
manet.

Prima pars, de potentia physica non debet probari, quia potentia illa physicè sufficiens est potentia ipsa libera, quam certum est integram esse in natura lapsa vt probatum est, ergo ad actus moraliter bonos, & ad vitanda peccata nemini deest potentia physicè sufficiens.

Secunda
pars.

Secunda pars, de victoria grauium tentationum inter Catholicos doctores communis est, & tenetur certa de fide vt ostendunt Vasquez disputat. 189. Suarez libr. 1. capit. 24. Bellarminus libr. 5. capit. 5. contra Ruardum, & Stapletonem.

Primò adducuntur scripturæ, vt cum dicitur *in Deo facimus virtutem: impulsus euersus sum vt caderem & Dominus suscepit me*: & alia huiusmodi quibus vtuntur Concilia vt probent Pelagio neminem posse præcepta seruare naturalia sine gratia, ergo non intelliguntur ea loca de victoria fructuosa & meritoria.

Secundò afferuntur Pontifices Concilia, Patres: Innocentius I. epistola ad Concilium Carthaginen-

Tom. I.

se 93. inter Epistolas Augustini: *Necesse est (inquit) vt quo auxiliante vincimus, eodem non adiuvante vincamur*: Cælestinus Papa Epistola ad Episcopos Gallicæ capite 6. *Superbum esse ait vt quidquam sibi natura humana præsumat*: Concilium Arausicanum secundum Can. 14. *Nullus miser de quacunque miseria liberatur nisi qui Dei misericordia præuenitur*. Quod etiam dixit grauissimè Augustin. serm. 13. de verbis Apostoli capite 9. *In hoc agone cum configimus Deum habemus spectatorem in hoc agone cum laboramus Deum poscimus adiutorem, si enim non ipse nos adiuvat non dico vincere, sed nec pugnare poterimus*.

Tertiò, ratio affertur à priori quia licet per peccatum sublata non sit libera facultas abstinendi à peccato, nihilominus ita vulnerata natura est per primi parentis peccatum vt ignorantia intellectus, infirmitas in voluntate quæ ad omnia honesta languet, concupiscentia in appetitu, quæ rapit ad se voluntatem infirmam, efficiant vt maximo impetu feramur ad bona sensibilia & ab honestis retrahamur, quo ex triplici capite tanta difficultas oritur resistendi malo, vt moraliter impossibilis sit illa resistentia. Denique quàm efficax sit ratiocinatio illa si possunt singule tentationes vinci, tota potest seruari lex naturalis sine gratia dicitur statim.

Tertia
pars.

Tertia pars, de victoria leuium tentationum pendet ex dicendis sectione 4. de facultate voluntatis ad facienda opera moraliter bona quæ sunt facilissima. Ratio enim eadem est præsertim quæ cum Pius V. & Gregorius XIII. damnant propositionem illam vigesimam octauam Michaëlis Baij quod liberum arbitrium sine gratia non nisi ad peccandum valet, & trigessimam in qua negat tentationem vllam superari posse sine Christi gratia, vnde omnino concluditur ex Scripturis & Concilijs probari nullo modo posse quod tentationes leues non possunt vinci. Reliquæ rationes infra ponentur.

Ratio pri-
mæ dubi-
tandi.

Ad primam Resp. loca illa Scripturarum & Conciliorum intelligi debere de leuib. tentationibus quæ vt docet Bellarminus improprie tantum loquendo sunt tentationes, neque posse de sola intelligi victoria grauium tentationum cum fructu & merito, alioqui Concilia & Patres malè contra Pelagium probarent illam impotentiam ex naturæ corruptione, nam etiam in statu naturæ integræ nemo posset cum merito vincere vllam tentationem.

Secunda.

Ad secundam, Respondent communiter Theologitantum ex peccato esse in natura corruptionem, vt quamuis propter bonum sensibile vinci possint aliquando graues tentationes, vinci tamen à nobis non possint propter bonum moraliter honestum, quia illud in natura corrupta, & obfcurè apprehenditur, & frigide amatur, nisi vtrumque illud malum per gratiam sanetur, id quod affirmat sæpissimè Augustinus v.g. libro de patientia cap. 17. *Cupiditas (inquit) mundi habet initium ex arbitrio voluntatis, progressum ex incunditate voluptatis, firmamentum ex vinculo consuetudinis, charitas autem Dei, &c.* quod etiam prosequitur c. 24. & 25. idem habetur *l. de spiritu & littera c. 3. l. 2. de peccatorum meritis c. 17.*

Vnde ad Argumentum Respondeo posse quemlibet ex motiuo purè humano resistere tentationi, posse hæreticum subire mortem ad defensionem dogmatis falsi, vel si velis etiam ad defensionem dogmatis veri, quod non credit fide nisi humana: neminem vero posse vincere huiusmodi tentationes aut ipsas etiam leuiore ex motiuo bono, & honesto propter corruptionem naturæ quæ (vt dixi) bonum honestum neque cognoscit perfectè, neque ardentè amat: bonum autem sensibile intensissimè amat, & distinctissimè cognoscit, ac pro inueterata consuetudine in illud mouetur;

O o o

monetur; Idèd Catholicus non potest pro vero dogmate perferre mortem, quam hæreticus perferre potest pro falso quod in omnibus alijs exemplis est verum etiam quando contingit vt honestum sit motuum alioqui gratum sensibus, tunc enim vel tentatio non vincitur, quia seruatur interius actus conditionatus furarè nisi mallem comedere, vel non vincitur ob motuum honestum, sed tantum ob motuum sensibile.

Tertia. Ad tertiam Respondeo quod homo sine gratia libertatem habet physice sufficientem ad non peccandum, non habet libertatem sufficientem moraliter: nego autem quod impotentia moralis ad vincendam tentationem non sit aliud quam difficultas benè operandi, est enim impotentia cum qua nemo vnquam operatur, neque secundum communem loquendi modum dicendus est posse operari propter impedimenta & summam difficultatem. Verum est quod in omni peccato est libertas moralis, id est libertas cum aduertentia malitiæ, non est necesse vt sit libertas sufficiens moraliter, quæ duo valde differunt. In lege positua etiam diuina verum est quod impossibilitas moralis tollit obligationem, quod non est verum in lege naturali, quæ multo arctius obligat quàm lex vlla positua.

S. III.

Vtrum sine gratia possit seruari tota lex naturalis.

S. Thomas, art. 4. 9. 10.

Vitare omnia peccata contraria legi naturali, est vincere omnes tentationes collectiue sumptas, difficultas ergo est, vtrum non solum in natura integra, sed etiam in natura lapsa tota lex naturalis sine speciali auxilio per Christum seruari possit non quidem meritorie sed præcisè vitando peccatum contra illam legem quod est seruare legem totam secundum suam substantiam.

Primaria ratio dubitandi. Ratio dubitandi est primò, quia obseruatio illius legis sine dubio fuisset difficilis etiam in natura integra, nam inclinatio semper fuisset eadem ad bona sensibilia, quibus attrahi potuisset voluntas: fuisset etiam appetitus excellentiæ, neque defuissent externæ tentationes, ergo in natura integra impossibile fuisset obseruatio totius legis naturalis.

Secunda. Secundò, sæpe contingit vt alicui non occurrat vlla difficultas longissimo tempore, ergo fieri potest vt sine gratia tota obseruetur lex naturalis. Scripturæ autem & concilia exponi facile possunt de obseruatione totius legis fructuosa & meritoria.

Tertia. Tertio, ad puram omissionem nulla necessaria est gratia, sed aliqua præcepta legis supernaturalis obseruari possunt per puram omissionem, ergo ad illa non requiritur gratia. Imò huiusmodi præcepta obseruari possunt per opus malum ad quod haud dubiè nulla requiritur gratia.

Conclusio tertia. Dico tertio, potuisset homo in statu naturæ integræ obseruare totam legem naturalem sine speciali auxilio gratiæ. In statu autem naturæ lapsæ nullus sine speciali gratia per Christum, potest longo tempore seruare totam legem, & vitare omnia peccata collectiue.

Prima pars. Prima pars, communissima inter Theologos habetur ex Concilijs & Patribus contra Pelagium decernentibus fuisse facillimum homini adhuc innocenti perseverare sine peccato vt probat Augustinus, *libr. de perfectione iustitiæ, capite 9. lib. de*

correctione & gratia, capite 19. Quia nimirum moralis illa impossibilitas seruandi legem oritur ex triplici eo vulnere de quo sæpe dixi: nam ignorantia illa quæ caligat ratio, infirmitas quæ liberum laborat arbitrium, & rebellio appetitus per quam obruitur ratio, & in seruitutem redigitur voluntas prorsus abfuissent ab illo statu, in quo gratia originalis totum fecisset hominem rectum, & subiectum Deo ac rationi, atque aded tanta illa inclinatio ad sensibilia extincta fuisset, regnante in nobis Deo & ratione: non defuissent quidem tentationes ab extrinsecò, sed illas omnes facillimè in tanta luce, tantisque præsidij superare potuisset.

Secunda pars. Catholicum dogma est, vt communiter censent Theologi quamuis eorum aliqui fati existiment dicere contrariam sententiam esse scandalosam, temerariam, & errori proximam, quam tamen videntur tenuisse Gabriel, Durandus, Scotus, latissimè autem illam impugnant Molina in *concordia disputat. 17.* Valques *disputat. 189.* Suarez *libr. 1. capite 26.* Valent. *quæst. 1. p. 5.* Bellarminus *libr. 5. cap. 6.*

Primò enim sic colligitur ex varijs Apostoli testimonijs verbi gratia Roman. 7. postquam concupiscentiæ vires prædicasset: *Sentio aliam legem in membris meis, repugnantem legi mentis meæ*, tandem exclamat: *Quis me liberabit de corpore mortis huius gratia Dei per Iesum Christum*, quod idem cap. 8. exaggers: *Quod (inquit) impossibile erat legi, in quo infirmabatur per carnem, Deus filium suum mittens in similitudinem carnis peccati, &c.* primæ ad Corinthios 15. postquam dixisset, *Virtus peccati lex*, addit statim *Deo autem gratias qui dedit nobis victoriam per Iesum Christum*: quod idem dicitur secundæ ad Corinthios 3. *Litera occidit*, id est *lex non solum scripta sed etiam naturalis peccatum non arceat, sed auget potius sine gratia, faciens sciri peccatum non tamen cauere*, vt tradit Augustinus opere toto de spiritu, & litera.

Secundò, sic habetur ex Concilijs & Patribus Pelagium impugnantibus, quippe vnus erat erroris illius caput quod sine gratia seruari possent omnia præcepta, & omnia peccata vitari, vt docetur expresse ab Augustino epistola 94. ad Hilarium: *Quod cauendis vincendisque peccatis, omnibusque superandis tentationibus sine villo deinceps Dei adiutorio humana voluntas sufficeret*: traditur quoque in Epistola Concilij Carthag. ad Innocentium, in Epistola Cælestini ad Episcopos Galliarum, ac demùm ex scriptis omnibus Augustini: Neque possunt explicari de solis præceptis supernaturalibus, quia expresse loquuntur de lege naturali, neque de fructuosa Mandatorum obseruatione, quia probant legem illam non posse seruari, vitando peccata omnia quod est seruare legem secundum substantiam.

Tertio, Ratio colligitur ex Scripturis & Patribus satis euidentis petita ex duplici capite: Primum est summa difficultas seruandi totam legem propter innumeras occasiones peccandi, impedimenta continuo ingruentia, bellum cum demonibus, prauorum colloquia & exempla. Alterum caput est incredibilis infirmitas voluntatis, propter concupiscentiæ furor, & pondus ad sensibilia; in illa enim impetu ferimur, & primo illa semper consideramus, honesta verò violenter semper & frigide: accedit innata homini leuitas vt perpetuo ei bello & violentia opus sit nisi velit vinci, vnde impossibile illi omnino est semper stare nisi fortiori quodam gratiæ auxilio maneat erectus.

Ad primam Resp. quod in natura integra nulla fuisset difficultas nisi ab extrinsecò, quæ vincere facile potuisset homo innocens, vt ostendi nuper.

Ad

Ad secundam Respondeo esse prorsus impossibile in tanta naturae corruptione ut non multae occurrant difficultates longo tempore, constat verò Concilia & Patres non loqui solum de obseruatione meritoria mandatorum, cum loquantur de peccati fuga, hoc est enim loqui de custodia legis secundum substantiam.

Tertia.

Ad tertiam Resp. praecepta supernaturalia de virtutibus infusus quaedam esse affirmatiua, quae seruari haud dubie nequeunt sine gratia, quaedam negatiua v. gr. non negare fidem, & haec quandiu nulla in contrarium est tentatio per puram omissionem seruari possunt, si sit tentatio nequeunt sine auxilio seruari, praecepta de suscipiendis ritè sacramentis seruari non possunt sine gratia, quia ut ritè suscipiatur sacramentum necessaria est dispositio quam habere sine gratia nemo potest.

Quomodo autem gratia requiratur actualis etiam in homine iusto gratiam habente sanctificantem ad vitanda omnia peccata constabit ex dicendis sect. 5. ubi agam de necessitate gratiae habitualis. Deinde constabit ex sect. 6. quomodo consequentia illa vera esse possit, potest homo sine gratia seruare quamlibet legem & vitare quodlibet peccatum determinatè ac distributiuè, ergo potest seruare totam legem, & vitare collectiuè omnia peccata, de hoc enim eo loco disputabitur.

SECTIO IV.

De necessitate gratiae ad opera moralia facillima.

Haec est nobilissima illa controuersia quae scholam Theologicam diuisit in partes, mihi verò ex hactenus dictis non videtur difficile statuere quibus adhaerendum sit, si primùm sensus proponatur controuersiae ac dissidentes sententiae authorum, secundò statuatur vera sententia, tertio mens conciliorum & Augustini accuratius inquiratur.

§. I.

Sensus questionis, & dissidentes sententiae.

Certum est primò, quod inter opera honesta naturalis ordinis, quaedam sunt difficilissima, ut grauem inimico condonare contumeliam, Deum in graui tentatione diligere super omnia: quaedam facillima sunt, ad quae naturali pondere homo fertur, ut salutare patrem à quo impensè amaris, non calumniari amico, post acceptum insigne beneficium gratias agere, & alia huiusmodi, quae ita sunt facilia ut opus malum eis oppositum longè sit difficilius & molestius.

Duplex
genus gra-
tiae.

Certum est secundò, duplex distinguendum necessarium esse genus gratiae, prima est gratia Dei ut Creatoris, secunda est gratia Dei ut Redemptoris. Gratia creationis dicitur illa, quae beneficium quidem est, sed tamen supposito cursu causarum naturalium primitiuis instituto, naturaliter sequitur, & debita est homini. Gratia redemptionis illa est, quae non solum est beneficium, sed etiam fortius est, & accommodatius quàm auxilium quodlibet sequens ex naturali rerum cursu, neque debitum est homini, sed ex solis meritis Christi datur, quae gratia sola Christiana est & de hac tota est controuersia.

Certum enim tertio est, neminem vnquam doctorem, imò nec Pelagium ipsum dixisse quod possit ab homine bonum aliquod opus elici etiam facillimum sine gratia aliqua quae spectet ad beneficium saltem creationis; fatentur videlicet omnes requiri specialem aliquam Dei creatoris prouidentiam ut contin-

Tom. I.

gat homini congrua cogitatio, & grauis tentatio non turbet, ut vehemens passio non infuset: est enim necesse ut in illis omnibus Deus saltem tanquam author naturae speciali prouidentia sua inuigilet ad malum arcendum.

Tota igitur difficultas est de opere naturali quod est facillimum, utrum illud quando tentatio grauis nulla vrget fieri possit non solum sine peccato, sed etiam honestè moraliter, cum solis auxilijs gratiae creationis, sine gratia Saluatoris Christi. An verò natura per peccatum ita sit prostrata & deprauata ut sine gratia per Christum nullum opus moraliter honestum etiam minimam & facillimum possit fieri, sed ei semper vel aliqua circumstantia desit ad honestatem requisita, vel certè adiunctum ei semper sit aliquod peccatum, v.g. fiat ex fine malo, quod video tripliciter explicari.

Status dif-
ficultatis

Primò enim constans Lutheri, Caluini, & nuperi Ianfenij sententia est hominem in statu naturae lapsae nihil omnino posse nisi peccare, si non adiuuetur supernaturali aliqua gratia per fidem, sic enim latissime pronunciat Ipenus lib. 3. & 4. de statu naturae lapsae, quod *Arbitrium post lapsum primi hominis antequam Dei gratia visiteretur, hoc est antequam Christi suscipiatur fidem per quam incipit gratia, sub terrenis cupiditatibus tam arcte vinculum possideatur, ut libertas illa voluntatis velut ferreis adstricta vinculis, nullo modo possit surgere ut bonum velit & faciat sed ut tantummodo capitiuè motu versetur in malo, ut habetur l. 3. c. 2. fusèque rejicietur sect. 5.*

Mens Cal-
uini.

Secundò alij cum Gregorio Ariminensi & Catharino negant liberum arbitrium solis naturae viribus posse aliud quàm peccare, nisi gratia entitatiuè quidem naturali, sed indebita tamen & per Christum collata praeueniatur: hoc enim esse vulnus infirmitatis illatum homini ex peccato, ut nihil prorsus sine gratia possit facere.

Mens Ca-
tharini.

Tertio contendit Vasques disputat. 189. & 190. hominem ex solis naturae viribus habere quidem potentiam sufficientem moraliter ad eliciendum opus aliquod facillimum & honestum, sed potentiam tamen efficacem neminem habere, neque de facto vnquam elicere sine gratia Christi opera moraliter honesta etiam facillima, gratiam autem illam esse duratam cogitationem congruam sine qua certum est neminem vnquam honestè operari, quamuis ad operandum honestè illa non sit necessaria. Hanc enim esse soli gratiae Christi reseruatam vel potius gratiam esse solius Christi, nam tametsi ex solo cursu rerum naturali debeantur homini cogitationes & auxilia cum quibus operari naturaliter rectè possit: Illa tamen post naturam lapsam esse solum sufficientia, cogitationem tamen congruam & efficacem nemini dari ex gratia sola creationis, ex eo quod homo per peccatum meruerit carere omni auxilio congruo, quod ex solius Christi meritis conferri potest: & hanc ostendit esse doctrinam Augustini aliorumque Patrum qui contra Pelagium perpetuò nihil nos facere posse sine gratia Christi nisi peccatum asserunt.

Mens Vas-
ques.

§. II.

Verior sententia statuitur.

Oppositum tamen omnino censent omnes notae alicuius Theologi, quos immeritò erahit Vasques ad suam sententiam, negant enim hominem semper in omnibus peccare si Christi gratia ei desit, illum enim posse aliquando in rebus saltem facillimis, & leuissimis honestè operari non tantum sine gratia supernaturali, & fide, sed sine gratia & cogitatione

Ooo 2 vlla